

REPUBLICA MOLDOVA
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU

(sediul central)
mun. Chișinău, str. Zelinski 13
e-mail: jb@justice.md

РЕСПУБЛИКА МОЛДОВА
СУД КИШИНЭУ

(центральное местонахождение)
мун. Кишинёв, ул. Зелинского 13
эл.почта: jb@justice.md

Înregistrat
cu nr. 5.14 - *410* din 11.01.2018
Nr.dos. 2c-510/16

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu nr.28

Judecătoria Chișinău (sediul central) vă expediază cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.73 împotriva Societății Comerciale "IMC Market" SRL, intervenient accesoriu Societatea pe acțiuni "Termoelectrica" privind încasarea datoriei în sumă de 248 151 lei 62 bani și a cheltuielilor de judecată, în vederea examinării cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate din 05.07.2017.

Anexă: dosarul nr. 12-2c-5543-06072017 (2c-510/16).

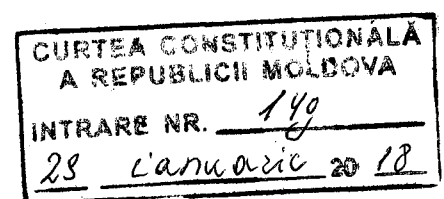
I volum – 250 file, II volum – 170 file.

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate - 23 (douăzeci și trei) file.

Încheiere din 27.12.2017 – 3 (trei) file.

JUDECĂTORUL
JUDECĂTORIEI CHIȘINĂU

ȘOVA NICOLAE

ÎNCHEIERE

27 decembrie 2017

mun.Chișinău

Judecătoria Chișinău/sediul central/

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Nicolae Șova

Grefier

Valentina Șova, Marina Evtodiev

Cu participarea:

Reprezentantului reclamantului

Alexandr Todorov

Reprezentantului pârâtului

Dumitru Buliga

Interpretului

Cristina Babușca

examinând în sediul instanței, în ședință publică cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.73 împotriva Societății Comerciale "IMC Market" SRL, intervenient accesoriu Societatea pe acțiuni "Termoelectrica" privind încasarea datoriei în sumă de 248 151 lei 62 bani și a cheltuielilor de judecată și,

c o n s t a ță :

Pe rol la Judecătoria Botanica, mun. Chișinău se află pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.73 împotriva Societății Comerciale "IMC Market" SRL, intervenient accesoriu Societatea pe acțiuni "Termoelectrica" privind încasarea datoriei în sumă de 248 151 lei 62 bani și a cheltuielilor de judecată.

În cadrul examinării cauzei civile de către avocatul Buliga Dumitru în calitate de reprezentant al pârâtului Societății Comerciale "IMC Market" SRL a fost depusă cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității prevederilor art. 123 alin.(2) al Codului de procedură civilă RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului RM nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, în sensul corespunderii prevederilor art. 4 alin.(2), 20, 22, 23 alin.(2), 26 alin.(1) și (2), 46 alin.(1), 54 alin.(1), 76, 102 alin.(4), 116 alin. (1), 127 alin.(1) și 119 din Constituția Republicii Moldova, precum și art. art. 6, 13, 14, 17 CEDO, art. 1 din Protocolul nr.12 la CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.73, Todorov Alexandr s-a prezentat și a declarat că, reeșind din jurisprudența Curții Constituționale și avînd în vedere existența cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității prevederilor art. 123 alin. (2) al Codului de procedură civilă RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului RM nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică depusă de reprezentantul pârâtului, instanța urmează să remită după competență sesizarea, fiind prerogativa Curții Constituționale să se expună în acest sens.

Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate și de a remite Curții Constituționale sesizarea, reeșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) CPC, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (3) CPC, din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și pînă la adoptarea hotărîrii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărîrii pronunțate se suspendă.

Conform Hotărîrii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, pentru interpretarea

articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Totodată instanța de judecată a constatat că, la caz anterior există Decizia nr.7 din 30.12.2011 a Curții Constituționale RM, avînd obiect al sesizării controlul constituționalității pct. 8, 8¹, 8², 8³, 8⁴, 8⁵ din anexa nr. 7 la Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/ reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002, în redacția Hotărîrii Guvernului nr. 707 din 20 septembrie 2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, fiind dispusă .

Autorii acelei sesizări au cerut verificarea acestor norme corespunzător prevederilor Constituției Republicii Moldova în art. 9, 16, 46, 58, 60, 66, 72, 102, 126, 127, 132.

Astfel instanța de judecată reține că, excepția de neconstituționalitate ridicată de avocatul Buliga Dumitru în cadrul cauzei date, cuprinde un spectru mai larg al normelor de drept comparativ cu obiectul sesizării anterioare, precum se invocă verificarea corespunzător prevederilor art. 4 alin.(2), 20, 22, 23 alin.(2), 26 alin.(1) și (2), 46 alin.(1), 54 alin.(1), 76, 102 alin.(4), 116 alin. (1), 127 alin.(1) și 119 din Constituția Republicii Moldova, fiind distinctă de sesizarea anterioară.

Drept urmare a celor justificate, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, fiind o lege organică și hotărîre de Guvern, excepția a fost invocată de către avocatul Buliga Dumitru în calitate de reprezentant al pârâtului Societății Comerciale "IMC Market" SRL, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la totalitatea prevederilor care se invocă a fi neconstituționale, inclusiv și invocarea acestora în cadrul unei sesizări unice, instanța de judecată conchide de a admite cererea depusă de avocatul Buliga Dumitru privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(2) art. 123 Codul de procedură civilă, a pct. 3 din Hotărîrea Guvernului RM nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică și se ridică excepția de neconstituționalitate depusă de avocatul Buliga Dumitru, pentru controlul constituționalității prevederilor alin.(2) art. 123 Codul de procedură civilă, a pct. 3 din Hotărîrea Guvernului RM nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică și remite după competență Curții Constituționale sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.73 împotriva Societății Comerciale "IMC Market" SRL, intervenient accesoriu Societatea pe acțiuni "Termoelectrica" privind încasarea datoriei în sumă de 248 151 lei 62 bani și a cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 260 alin. (1) lit.e) CPC, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate.

În astfel de circumstanțe și avînd în vedere admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată conchide de a suspenda procesul civil în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.73 împotriva Societății Comerciale "IMC Market" SRL, intervenient accesoriu Societatea pe

acțiuni "Termoelectrica" privind încasarea datoriei în sumă de 248 151 lei 62 bani și a cheltuielilor de judecată pînă la examinarea sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională.

În conformitate cu art. art. 12¹, 260, 263 CPC, instanța de judecată,-

dispune:

Se admite cererea depusă de avocatul Buliga Dumitru privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(2) art. 123 Codul de procedură civilă, a pct. 3 din Hotărîrea Guvernului RM nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică și se ridică excepția de neconstituționalitate depusă de avocatul Buliga Dumitru, pentru controlul constituționalității prevederilor alin.(2) art. 123 Codul de procedură civilă, a pct. 3 din Hotărîrea Guvernului RM nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică.

Se remite după competență Curții Constituționale sesizare privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.73 împotriva Societății Comerciale "IMC Market" SRL, intervenient accesoriu Societatea pe acțiuni "Termoelectrica" privind încasarea datoriei în sumă de 248 151 lei 62 bani și a cheltuielilor de judecată.

Procesul în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Cooperativa de Construcție a Locuințelor nr.73 împotriva Societății Comerciale "IMC Market" SRL, intervenient accesoriu Societatea pe acțiuni "Termoelectrica" privind încasarea datoriei în sumă de 248 151 lei 62 bani și a cheltuielilor de judecată se suspendă.

Încheierea poate fi atacată cu recurs la Curtea de Apel Chișinău, atît cît durează suspendarea procesului, prin intermediul Judecătoriei Chișinău/sediul central/.

Președinte de ședință
judecător

Nicolae Șova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume/Denumire **BULIGA** 2. Prenume **DUMITRU**

3. Funcția **AVOCAT**

4. Adresa poștală **MD-2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 134, căsuța poștală nr. 144**

5. Tel./fax + **373 79 33 30 07**; + **373 68 59 08 73**

6. Numele și prenumele reprezentantului* .....

7. Ocupația reprezentantului .....

8. Adresa reprezentantului .....

9. Tel. .... 10. Fax .....

11. E-mail: avocatbuligadumitru@gmail.com

---

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect controlul constituționalității: **alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵**, care în opinia autorului sesizării contravin prevederilor art. art. 4 alin. (2), 20, 22, 23 alin. (2), 26 alin. (1) și (2), 46 alin. (1), 54 alin. (1), 76, 102 alin. (4), 116 alin. (1), 127 alin. (1) și 119 din Constituția RM, art. art. 6, 13, 14, 17 din CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, esenței și spiritului drepturilor desprinse din preambulul CEDO, precum și, jurisprudenței CtEDO (*Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marei Camere a CtEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81, etc.*).

12.1. Apriori, învederăm că potrivit jurisprudenței Curții Constituționale (Hotărârea Curții Constituționale nr. 36 din 05.12.2013 *privind interpretarea art. 13 alin. (1) din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova*, (Sesizările nr. 8b/2013 și 41b/2013), § 91), **orice control de constituționalitate sau orice interpretare urmează a avea în vedere nu doar textul Constituției, ci și principiile constituționale din blocul de constituționalitate.**

12.2. Problema de drept abordată în sesizare se desprinde în principal din incompatibilitatea sau compatibilitatea cu Constituția RM:

- a alin. (2) art. 123 CPC RM prin care se restrânge și se diminuează dreptul la un proces echitabil și a dreptului la apărare prevăzut de art. 6 § 1 CEDO, dreptul la un remediu efectiv prevăzut de art. 13 CEDO, dreptul la nediscriminare prevăzut de art. 14 CEDO, a dreptului de a reacționa independent prin mijloace legitime, a dreptului la contestarea faptelor pretins stabilite prin hotărâri judecătorești anterioare etc., se încalcă și garanțiile instituite prin art. 17 CEDO prin care se interzice abuzul de drept din partea statului etc., iar pe cale de consecință **se îngreădește drepturile constituționale ale părții în proces de a-și demonstra în fața unei instanțe independente și imparțiale propriul adevăr, prin prezentare de probe ce ar răsturna faptele constatate printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă anterioară care a fost bazată pe un suport probatoriu insuficient la adoptarea acesteia**, fiind astfel într-un litigiu ulterior redus rolul judecătorului de drept comun doar la pronunțarea unei alte hotărâri bazându-se pe hotărârile anterioare, iar **rolul părții în proces fiind apriori subestimat și dreptul la un proces echitabil încălcat**;

- a pct. 3 al Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, care operează și pentru situațiile anterioare (adică retroactiv), încalcându-se astfel și condițiile de calitate a actelor normative, în mod special principiul previzibilității și accesibilității legii, iar totodată, deși se prezumă că ar fi fost adoptată pentru organizarea executării legii, **legea nu prevede asemenea instituții de drept din care s-ar desprinde normele noi incluse prin Hotărârea de Guvern nominalizată**. Or, din asemenea considerente nu poate fi ridicată și excepția de neconstituționalitate a instituției în cauză din legea specială, deoarece o asemenea instituție nu este prevăzută de lege, fiind prevăzută exclusiv în Hotărârea de Guvern nominalizată, fapt pentru care doar judecătorul constituțional este competent să verifice constituționalitatea acestei Hotărâri de Guvern, deoarece legalitatea ei nu poate fi verificată pe calea excepției de ilegalitate, reieșind din aspectele expuse mai sus.

12.3. Reieșind din chintesența prevederilor art. art. 20, 22, 23 alin. (2), 26 alin. (1) și (2), 46 alin. (1), 54, 76, 102 alin. (4), 116 alin. (1), 127 alin. (1) din Constituția RM, art. art. 6, 13, 14, 17 din CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO, preambulul CEDO, precum și a jurisprudenței CtEDO, care **luate toate împreună constituie parte a întregului bloc (corp) constituțional al Republicii Moldova**, se desprinde fără echivoc că:

- orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție (art. 20 din Constituție);

- în virtutea principiului neretroactivității legii, nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos (art. 22 din Constituție);

- statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative (art. 23 alin. (2) din Constituție);

- dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale (art. 26 alin. (1) și (2) din Constituție);

- dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate (art. 46 alin. (1) din Constituție);

- în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului (art. 54 alin. (1) din Constituție);

- legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia (art. 76 din Constituție);

- hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau ordonanței (art. 102 alin. (4) din Constituție);

- judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii (art. 116 alin. (1) din Constituție);

- statul ocrotește proprietatea (art. 127 alin. (1) din Constituție);

- orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil [...] de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege [...] (art. 6 § 1 CEDO);

- orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale [...] (art. 13 CEDO);

- exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de CEDO trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată în special pe [...] orice altă situație (art. 14 CEDO);

- exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe [...] oricare altă situație. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1 (art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO);

- nici o dispoziție din CEDO nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de CEDO, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție (art. 17 din CEDO);

- orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional (art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO);

- statele semnatare a CEDO, membre a Consiliului Europei, au obligația de recunoaștere și aplicare universală și efectivă a drepturilor, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, de apărare și dezvoltare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de asigurare și garantare a posibilității ca, orice persoană să-și poată realiza practic și efectiv drepturile și libertățile (Preambulul CEDO, Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marelui Cameră a CtEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81 etc.).

12.4. În virtutea dreptului la un proces echitabil și a dreptului la apărare prevăzute de art. 6 din CEDO, art. 4 alin. (2) și art. 26 alin. (1) și (2) din Constituție, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil [...] de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege [...]. Dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. Or, dreptul omului de acces liber la justiție și la un remediu efectiv, nu poate fi suprimat sau diminuat. Aceste drepturi fundamentale ale omului presupun obligația corelativă a statului, de a asigura un remediu efectiv la nivel național pentru apărarea drepturilor fundamentale. Aceste drepturi presupun *sine-qua-non* o libertate a părții în proces în alegerea poziției sale întru apărarea drepturilor și intereselor sale materiale și procesuale.

12.5. Astfel, reieșind din spiritul normei constituționale prevăzute de art. 54 alin. (1) din Constituție, *în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului*, iar în lipsa unui argument plauzibil această restricție contravine dreptului constituțional al omului de a se apăra și de a reacționa independent prin mijloace legitime la încălcarea drepturilor și libertăților sale prevăzut de art. 26 alin. (1) și (2) din Constituția RM, dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din CEDO, dreptului la nediscriminare și egalitate prevăzut de art. 14 din CEDO și art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO etc. Reieșind din textul constituțional și raționamentele expuse, drepturile enumerate nu pot fi suprimate sau diminuate.

12.6. Potrivit redacției în vigoare a alin. (2) art. 123 CPC RM, partea în proces, efectiv nu poate să-și exercite dreptul la contestarea faptelor constatate anterior printr-o hotărâre judecătorească și instanța este obligată să preia asemenea fapte ca fiind constatate printr-o hotărâre anterioară, chiar dacă asemenea fapte pretins constatate nu corespund adevărului sau se pot schimba în timp, fapt ce contravine dreptului la un proces echitabil, dreptului la apărare etc., și duce la încălcarea independenței și imparțialității judecătorului care examinează cauzele ulterioare.

12.7. În lumina raționamentelor reținute de CtEDO în jurisprudența sa, conchidem că, dreptul la un proces echitabil, la apărare, la nediscriminare etc. trebuie să fie unul practic și efectiv dar nu teoretic și iluzoriu, și *partea în proces nu poate fi obligată să nu-și exercite drepturile sale procesuale întru apărarea drepturilor și intereselor sale inclusiv prin contestarea faptelor pretins stabilite printr-o hotărâre judecătorească anterioară.*

12.8. Totodată, judecătorul nu poate fi obligat să preia faptele pretins constatate printr-o hotărâre judecătorească anterioară fără a le verifica dacă acestea corespund sau nu adevărului, sunt actuale asemenea fapte sau nu, și fără a le da o apreciere corespunzătoare potrivit intimei convingeri bazate pe lege și pe alte probe prezentate de părți în noul proces de judecată.

12.9. Or, restricțiile instituite prin alin. (2) art. 123 CPC RM suprimă pe de o parte dreptul la un proces echitabil și la apărare, iar pe de o altă parte, subminează independența și imparțialitatea judecătorului reducând rolul acestuia la pronunțarea unei hotărâri bazate doar pe o altă hotărâre anterioară fără a verifica temeiurile de fapt și de drept invocate în baza hotărârii judecătorești anterioare de o parte sau alta în proces.

12.10. Precum am menționat deja, considerăm neconstituționale și prevederile pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵, care chipurile este adoptată pentru organizarea executării legii, însă legea nu prevede asemenea instituții de drept din care s-ar desprinde normele noi incluse prin Hotărârile de Guvern nominalizate.

12.11. Aceste norme noi incluse prin pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, **operează și pentru situațiile anterioare (adică retroactiv), încălcându-se astfel și condițiile de calitate a actelor normative, în mod special principiul previzibilității și accesibilității legii.**

12.12. În asemenea condiții, este evidentă neconstituționalitatea pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵, **deoarece normele respective operează retroactiv (adică și pentru cazurile deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire).** Așadar, ca o lege sau un alt act normativ să corespundă exigențelor de calitate, prima condiție pe care aceasta trebuie să o întrunească este ca ea să fie accesibilă și previzibilă. În cazul prevederilor Hotărârii de Guvern contestate, o asemenea condiție nu este întrunită.

12.13. Astfel, **subiecții** prevăzuți de Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, **până la adoptarea acestei Hotărâri de Guvern și publicarea ei în Monitorul Oficial al RM, nu aveau de unde să prevadă că dacă vor efectua deconectarea integrală a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, îi vor fi imputate ulterior anumite obligații de plată prin adoptarea unor noi acte normative. Aceste norme evident că sunt neconstituționale, fiind vizibilă ingerința în dreptul de proprietate a persoanelor care și-au deconectat integral apartamentele (încăperile locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire înainte de publicarea și intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011.**

12.14. Iar în cazul proprietarilor de spații nelocative (spațiilor comerciale), deși prevederile contestate se aplică doar în cazul apartamentelor și încăperilor locuibile în cămine (adică în cazul spațiilor locative), iar instanțele ignoră aspectele de drept învederate și în consecință dispun încasarea sumelor pretinse în temeiul pct. 8¹ - 8⁵ din Anexa nr. 7 a Regulamentului nominalizat, incluse prin pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, similar situației pârâtului în prezenta speță, se desprinde fără echivoc că statul Republica Moldova admite o ingerință directă și nejustificată în dreptul de proprietate al proprietarului de spații comerciale, la caz a SC IMC Market SRL, deoarece o asemenea ingerință nu întrunește nici minimumul de justificare a ingerinței într-un drept fundamental (adică nici măcar nu este prevăzută de lege).

12.15. Iar totodată, reieșind din prevederile alin. (2) art. 123 CPC RM, pârâtul SC IMC Market SRL, fiind privat de dreptul de a contesta faptele stabilite eronat prin hotărârile judecătorești anterioare, este apriori pus în situația ca în cauzele ulterioare drepturile sale la un proces echitabil vor fi pur formale, deoarece instanța de judecată va reține obligația incertă și neconstituțională ce îi revine prin prisma prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM. Or, **o asemenea ingerință în drepturi nu este necesară într-o societate democratică și nu se justifică.**

12.16. De aici și incertitudinea de constituționalitate a prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM, care prevede că, **faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane,** precum și, incertitudinea de constituționalitate a prevederilor pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 ***cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, în partea aprobării modificărilor și completărilor operate în Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la / reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, și în mod special următoarele: pct. 2) lit. e) care prevede:*** Regulamentul cu privire la modul de prestare

și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la / reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 29-31, art. 263), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: **în anexa nr. 7 după punctul 8 se introduc cinci puncte noi cu următorul cuprins:**

- "8¹. În cazul deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, cu instalarea altei surse de încălzire pentru întreținerea temperaturii constante în încăperea la un nivel de cel puțin + 18 °C, consumatorul va achita plata pentru încălzire în mărime de:
  - 10 %, începând cu 1 octombrie 2011;
  - 20 %, începând cu 1 octombrie 2012;
  - 20 %, începând cu 1 octombrie 2013, din costul energiei termice calculate pentru un metru pătrat al apartamentului (încăperii locuibile în cămine). Plata stabilită în alineatul unu din prezentul punct va fi distribuită în aceeași perioadă de încălzire, în mod obligatoriu, de către gestionarul fondului de locuințe sau furnizor la reducerea plăților pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat de alimentare cu căldură, conform calculului efectuat și semnat de către gestionar și furnizor, în cazul contractelor încheiate de furnizor cu gestionar, sau furnizor și consumator, în cazul contractelor încheiate direct de furnizor cu consumator.
- 8². În cazul deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire fără instalarea altei surse de încălzire pentru întreținerea temperaturii constante în încăperea la un nivel de cel puțin + 18 °C, consumatorul va achita plata pentru încălzire în mărime de 20 % din costul energiei termice calculate pentru un metru pătrat al apartamentului (încăperii locuibile în cămine), începând cu 1 octombrie 2011.
- 8³. Luând în considerare existența pierderilor normative de energie termică în încăperile tehnice (etaje tehnice și subsoluri) care mențin în stare funcțională sistemele ingineresti de alimentare cu apă și de canalizare în perioada rece, necesitatea încălzirii locurilor de uz comun și imposibilitatea deconectării coloanelor de încălzire tranzitorii, în cazul deconectărilor parțiale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, consumatorul va achita plata pentru încălzire în mărime de:
  - 100 % – pentru suprafața încăperilor conectate;
  - 20 % – pentru suprafața încăperilor deconectate.
- 8⁴. În cazul deconectării parțiale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, pentru încăperile auxiliare în cadrul apartamentului, în care nu a fost prevăzută instalarea corpurilor de încălzire, achitarea pentru încălzirea suprafețelor încăperilor auxiliare se va efectua proporțional suprafețelor încăperilor locuibile în care a fost prevăzută instalarea corpurilor de încălzire, neconectate/conectate la sistemul centralizat de încălzire, sau în baza recalculării sarcinii termice a apartamentului (încăperii locuibile în cămine), care vor fi efectuate de către instituțiile de proiectare sau persoanele fizice care dețin licență în acest gen de activitate.
- 8⁵. Deconectarea ulterioară integrală de la sistemul centralizat de încălzire se va efectua doar cu acordul în scris al tuturor proprietarilor de apartamente din cadrul blocului locativ, încăperi locuibile în cămine și gestionarul fondului locativ, cu condiția existenței proiectului reconstrucției sistemului centralizat de încălzire elaborat de către instituțiile de proiectare sau persoanele fizice care dețin licență în acest gen de activitate, pe baza datelor inventarierii sistemului centralizat de încălzire existent și coordonat în modul stabilit. Responsabilitatea asupra veridicității listelor și semnăturilor se pune în seama gestionarului fondului locativ.”

12.17. În context, supunem atenției că în acord cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 „*Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală*”, Curtea Constituțională a statuat că, **având în vedere dispozițiile art. 31 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept.**

12.18. Astfel, având în vedere că instanțele de judecată prin hotărârile judecătorești pronunțate anterior a atribuit cu totul alt sens normelor juridice contestate, reținând cu totul straniu ca fiind aplicabile prevederile pct. 8¹ din Anexa nr. 7 a Regulamentului nominalizat modificat și completat prin Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică*, și în cazul spațiilor comerciale ale SC IMC Market SRL, deși reieșind din textul normei sus indicate, aceasta operează doar **în cazul deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire**, dar nu și în cazul spațiilor comerciale, **considerăm că Înalta Curte reieșind din cele relatate supra și cele ce succed, este competentă să exercite nu numai controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 și a alin. (2) art. 123 CPC RM, dar și să examineze sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către instanțele de judecată.**

12.19. Or, potrivit lit. a) alin. (1) art. 135 din Constituție, **Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte**, iar precum am menționat anterior, în conformitate cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 „*Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală*”, **Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept.**

12.20. În consecință, pentru ca interpretarea și aplicarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică* și a prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM, să fie uniformă, considerăm imperios necesară intervenția instanței de jurisdicție constituțională, pentru a verifica:

- 1) constituționalitatea aplicabilității retroactive a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică* și constituționalitatea sensului atribuit acesteia în practica aplicării ei de către organele de drept;
- 2) constituționalitatea prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM prin care are loc restrângerea și diminuarea dreptului la un proces echitabil, a dreptului la apărare, a dreptului de a reacționa independent prin mijloace legitime, a dreptului la contestarea faptelor pretins stabilite prin hotărâri judecătorești anterioare etc.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. Pe data de 02.06.2016, reclamantul Cooperativa de Construcție a Locuințelor CCL nr. 73 a depus cerere de chemare în judecată împotriva SC IMC Market SRL privind încasarea sumei.

13.1. Reclamantul în acțiunea depusă a invocat ca temei de încasare a sumei Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002 și Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică*, precum și, alin. (2) art. 123 CPC RM, invocând niște hotărâri judecătorești anterioare referitoare la anumite fapte pretins constatate, care în viziunea reclamantului asemenea circumstanțe nu ar putea fi contestate în cadrul acestui litigiu, deși la baza acelor hotărâri au stat cu totul alte temeiuri și probe (ca facturi fiscale etc.), care în prezenta cauză nu constituie temei al pretențiilor.

13.2. Pe cale de consecință, pentru ca interpretarea și aplicarea prevederilor contestate să fie uniformă, care în condițiile actuale generează incertitudini de constituționalitate (găsindu-și interpretare și aplicare diferită în practica judiciară), și dat fiind faptul că instanța de drept comun urmează să soluționeze litigiul dedus judecății prin prisma prevederilor contestate, întru asigurarea unei soluții constituționale la aplicarea acestor norme, s-a ridicat excepția de neconstituționalitate pentru a fi verificată constituționalitatea lor de Înalta Curte.

IV - EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. În opinia noastră, **normele prevăzute la alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵, contravin prevederilor art. art. 4 alin. (2), 20, 22, 23 alin. (2), 26 alin. (1) și (2), 46 alin. (1), 54 alin. (1), 76, 102 alin. (4), 116 alin. (1), 127 alin. (1) și 119 din Constituția RM, art. art. 6, 13, 14, 17 din CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, esenței și spiritului drepturilor desprinse din preambulul CEDO, precum și, jurisprudenței CtEDO (Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marei Camere a CtEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81, etc.), **din considerentele expuse supra și pentru motivele ce succed.****

14.1. Reieșind din practica vicioasă a aplicării prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM, care prevede că, **faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane**, și având în vedere că prin această normă de drept se violează direct dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 CEDO, dreptul la un remediu efectiv prevăzut de art. 13 CEDO, dreptul la nediscriminare prevăzut de art. 14 CEDO și art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO, se încalcă și garanțiile instituite prin art. 17 CEDO prin care se interzice abuzul de drept din partea statului etc., este imperios necesară verificarea constituționalității acestei norme de Înalta Curte.

14.2. Totodată, având în vedere că **prin hotărârile invocate de reclamant ca temei de aplicare a prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM, instanțele de drept comun sau pronunțat în baza unui suport probatoriu insuficient, și dat fiind faptul că în prezenta cauză pârâtul întreprinde toate măsurile legale de a demonstra că circumstanțele de fapt sunt cu totul altele decât cele stabilite prin hotărârile judecătorești anterioare care au fost emise în baza unor probe insuficiente și inventate de reclamant**, în condițiile în care legiuitorul a prevăzut în alin. (2) art. 123 CPC RM că, **faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane, drepturile fundamentale ale pârâtului la un proces echitabil etc., devin teoretice și iluzorii dar nu practice și efective, contrar jurisprudenței CtEDO**. Deci, verificarea constituționalității normelor contestate este dictată de interesul pârâtului SC IMC Market SRL desprins din speța dedusă judecării.

14.4. Prin urmare, dat fiind faptul că prin hotărârile judecătorești anterioare eronat s-a pus la baza acestora Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică* ca temei de încasare a sumei, în lipsa unor probe care ar confirma existența unei obligații între părți, în lipsa unor probe că spațiile comerciale (nelocative) ale pârâtului (SC IMC Market SRL) ar fi fost vreodată conectate la rețelele centralizate de energie termică, în lipsa unor probe că spațiile comerciale (nelocative) ale pârâtului ulterior s-ar fi deconectat de la rețelele centralizate de energie termică, în prezența dovezilor că spațiile pârâtului sunt comerciale și nu locative, iar prevederile Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 contestate în contenciosul constituțional prin prezenta, sunt aplicabile doar apartamentelor (adică spațiilor cu destinație locativă), considerăm neconstituționale prevederile alin. (2) art. 123 CPC RM care îngreșește drepturile constituționale ale pârâtului de a-și demonstra în fața unei instanțe independente și imparțiale obiecțiile împotriva pretențiilor reclamantului.

14.5. La fel reiterăm că considerăm neconstituționale și prevederile pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵, care chipurile este adoptată pentru organizarea executării legii, însă legea nu prevede asemenea instituții de drept din care s-ar desprinde normele noi incluse prin Hotărârile de Guvern nominalizate. Iar mai mult de cât atât, aceste norme noi incluse prin pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, **operează și pentru situațiile anterioare (adică retroactiv), încalcându-se astfel și condițiile de calitate a actelor normative, în mod special principiul previzibilității și accesibilității legii.**

14.6. În condițiile expuse, este evidentă neconstituționalitatea pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵, deoarece normele respective operează retroactiv (adică și pentru cazurile deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire). Așadar, ca o lege sau un alt act normativ să corespundă exigențelor de calitate, prima condiție pe care aceasta trebuie să o întrunească este ca ea să fie accesibilă și previzibilă. În cazul prevederilor Hotărârii de Guvern contestate, o asemenea condiție nu este întrunită.

14.7. Astfel, **subiecții** prevăzuți de Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, **până la adoptarea acestei Hotărâri de Guvern și publicarea ei în Monitorul Oficial al RM, nu aveau de unde să prevadă că dacă vor efectua deconectarea integrală a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, îi vor fi imputate ulterior anumite obligații de plată prin adoptarea unor noi acte normative. Aceste norme evident că sunt neconstituționale, fiind vizibilă ingerința în dreptul de proprietate a persoanelor care și-au deconectat integral apartamentele (încăperile locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire înainte de publicarea și intrarea în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011.**

14.8. Iar în cazul proprietarilor de spații nelocative (spațiilor comerciale), deși prevederile contestate se aplică doar în cazul apartamentelor și încăperilor locuibile în cămine (adică în cazul spațiilor locative), iar instanțele ignoră aspectele de drept învederate și în consecință dispun încasarea sumelor pretinse în temeiul pct. 8¹ - 8⁵ din Anexa nr. 7 a Regulamentului nominalizat, incluse prin pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011, similar situației pârâtului în prezenta speță, se desprinde fără echivoc că statul Republica Moldova admite o ingerință directă și nejustificată în dreptul de proprietate al proprietarului de spații comerciale, la caz a SC IMC Market SRL, deoarece o asemenea ingerință nu întrunește nici minimumul de justificare a ingerinței într-un drept fundamental (adică nici măcar nu este prevăzută de lege).

14.9. Totodată, reieșind din prevederile alin. (2) art. 123 CPC RM, pârâtul SC IMC Market SRL, fiind privat de dreptul de a contesta faptele stabilite eronat prin hotărârile judecătorești anterioare, este apriori pus în situația ca în cauzele ulterioare drepturile sale la un proces echitabil vor fi pur formale, deoarece instanța de judecată va reține obligația incertă și neconstituțională ce îi revine prin prisma prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM. Or, **o asemenea ingerință în drepturi nu este necesară într-o societate democratică și nu se justifică.**

14.10. De aici și incertitudinea de constituționalitate a prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM, care prevede că, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane, precum și, incertitudinea de constituționalitate a prevederilor pct. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la*

unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, în partea aprobării modificărilor și completărilor operate în Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la / reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, și în mod special următoarele: pct. 2) lit. e) care prevede: Regulamentul cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la / reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19 februarie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 29-31, art. 263), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează: **în anexa nr. 7 după punctul 8 se introduc cinci puncte noi cu următorul cuprins:**

- “8¹. În cazul deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, cu instalarea altei surse de încălzire pentru întreținerea temperaturii constante în încăpere la un nivel de cel puțin + 18 °C, consumatorul va achita plata pentru încălzire în mărime de:
  - 10 %, începând cu 1 octombrie 2011;
  - 15 %, începând cu 1 octombrie 2012;
  - 20 %, începând cu 1 octombrie 2013, din costul energiei termice calculate pentru un metru pătrat al apartamentului (încăperii locuibile în cămine). Plata stabilită în alineatul unu din prezentul punct va fi distribuită în aceeași perioadă de încălzire, în mod obligatoriu, de către gestionarul fondului de locuințe sau furnizor la reducerea plăților pentru consumatorii conectați la sistemul centralizat de alimentare cu căldură, conform calculului efectuat și semnat de către gestionar și furnizor, în cazul contractelor încheiate de furnizor cu gestionar, sau furnizor și consumator, în cazul contractelor încheiate direct de furnizor cu consumator.
- 8². În cazul deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire fără instalarea altei surse de încălzire pentru întreținerea temperaturii constante în încăpere la un nivel de cel puțin + 18 °C, consumatorul va achita plata pentru încălzire în mărime de 20 % din costul energiei termice calculate pentru un metru pătrat al apartamentului (încăperii locuibile în cămine), începând cu 1 octombrie 2011.
- 8³. Luând în considerare existența pierderilor normative de energie termică în încăperile tehnice (etaje tehnice și subsoluri) care mențin în stare funcțională sistemele ingineresti de alimentare cu apă și de canalizare în perioada rece, necesitatea încălzirii locurilor de uz comun și imposibilitatea deconectării coloanelor de încălzire tranzitorii, în cazul deconectărilor parțiale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, consumatorul va achita plata pentru încălzire în mărime de:
  - 100 % – pentru suprafața încăperilor conectate;
  - 20 % – pentru suprafața încăperilor deconectate.
- 8⁴. În cazul deconectării parțiale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire, pentru încăperile auxiliare în cadrul apartamentului, în care nu a fost prevăzută instalarea corpurilor de încălzire, achitarea pentru încălzirea suprafețelor încăperilor auxiliare se va efectua proporțional suprafețelor încăperilor locuibile în care a fost prevăzută instalarea corpurilor de încălzire, neconectate/conectate la sistemul centralizat de încălzire, sau în baza recalculării sarcinii termice a apartamentului (încăperii locuibile în cămine), care vor fi efectuate de către instituțiile de proiectare sau persoanele fizice care dețin licență în acest gen de activitate.

- 8⁵. Deconectarea ulterioară integrală de la sistemul centralizat de încălzire se va efectua doar cu acordul în scris al tuturor proprietarilor de apartamente din cadrul blocului locativ, încăperii locuibile în cămine și gestionarul fondului locativ, cu condiția existenței proiectului reconstrucției sistemului centralizat de încălzire elaborat de către instituțiile de proiectare sau persoanele fizice care dețin licență în acest gen de activitate, pe baza datelor inventarierii sistemului centralizat de încălzire existent și coordonat în modul stabilit. Responsabilitatea asupra veridicității listelor și semnăturilor se pune în seama gestionarului fondului locativ.”.

14.11. În context, supunem atenției că în acord cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 „*Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală*”, Curtea Constituțională a statuat că, **având în vedere dispozițiile art. 31 alin. (1) și (3) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept.**

14.12. Astfel, având în vedere că instanțele de judecată prin hotărârile judecătorești pronunțate anterior a atribuit cu totul alt sens normelor juridice contestate, reținând cu totul straniu ca fiind aplicabile prevederile pct. 8¹ din Anexa nr. 7 a Regulamentului nominalizat modificat și completat prin Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică*, și în cazul spațiilor comerciale ale SC IMC Market SRL, deși reieșind din textul normei sus indicate, aceasta operează doar **în cazul deconectării integrale deja efectuate a apartamentului (încăperii locuibile în cămine) de la sistemul centralizat de încălzire**, dar nu și în cazul spațiilor comerciale, **considerăm că Înalta Curte reieșind din cele relatate supra și cele ce succed, este competentă să exercite nu numai controlul constituționalității Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 și a alin. (2) art. 123 CPC RM, dar și să examineze sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către instanțele de judecată.**

14.13. Or, potrivit lit. a) alin. (1) art. 135 din Constituție, **Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte**, iar precum am menționat anterior, în conformitate cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 „*Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală*”, **Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept.**

14.14. Într-o altă ordine de idei, învederăm că potrivit jurisprudenței Curții Constituționale (Hotărârea Curții Constituționale nr. 36 din 05.12.2013 *privind interpretarea art. 13 alin. (1) din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova*, (Sesizările nr. 8b/2013 și 41b/2013), § 91), **orice control de constituționalitate sau orice interpretare urmează a avea în vedere nu doar textul Constituției, ci și principiile constituționale din blocul de constituționalitate.**

14.15. Drept urmare, reieșind din chintesența prevederilor art. art. 20, 22, 23 alin. (2), 26 alin. (1) și (2), 46 alin. (1), 54, 76, 102 alin. (4), 116 alin. (1), 127 alin. (1) din Constituția RM, art. art. 6, 13, 14, 17 din CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO, preambulul CEDO, precum și a jurisprudenței CtEDO, care **luate toate împreună constituie parte a întregului bloc (corp) constituțional al Republicii Moldova**, se desprinde fără echivoc că:

- **orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție** (art. 20 din Constituție);

- în virtutea principiului neretroactivității legii, nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos (art. 22 din Constituție);
- statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative (art. 23 alin. (2) din Constituție);
- dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale (art. 26 alin. (1) și (2) din Constituție);
- dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate (art. 46 alin. (1) din Constituție);
- în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului (art. 54 alin. (1) din Constituție);
- legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia (art. 76 din Constituție);
- hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii sau ordonanței (art. 102 alin. (4) din Constituție);
- judcătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii (art. 116 alin. (1) din Constituție);
- statul ocrotește proprietatea (art. 127 alin. (1) din Constituție);
- orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil [...] de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege [...] (art. 6 § 1 CEDO);
- orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezența convenție au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanțe naționale [...] (art. 13 CEDO);
- exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de CEDO trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată în special pe [...] orice altă situație (art. 14 CEDO);
- exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe [...] oricare altă situație. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1 (art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO);
- nici o dispoziție din CEDO nu poate fi interpretată ca autorizând unui stat, unui grup sau unui individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau libertăților recunoscute de CEDO, sau de a aduce limitări acestor drepturi și libertăți, decât cele prevăzute de această Convenție (art. 17 din CEDO);
- orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional (art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO);
- statele semnatare a CEDO, membre a Consiliului Europei, au obligația de recunoaștere și aplicare universală și efectivă a drepturilor, de respect al libertății și de preeminență a dreptului, de apărare și dezvoltare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de asigurare și garantare a posibilității ca, orice persoană să-și poată realiza practic și efectiv drepturile și libertățile (Preambulul CEDO, Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marei Camere a CtEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81 etc.).

14.16. Așadar, dreptul constituțional prevăzut la art. 26 alin. (1) și (2) din Constituție, potrivit căruia, *dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale*, presupune o libertate a părții în proces în alegerea poziției sale întru apărarea drepturilor și intereselor sale materiale și procesuale.

14.17. Or, în conformitate cu art. 54 alin. (1) din Constituție, *în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului*, iar în lipsa unui argument plauzibil această restricție contravine *dreptului constituțional al omului de a se apăra și de a reacționa independent prin mijloace legitime la încălcarea drepturilor și libertăților sale* prevăzut de art. 26 alin. (1) și (2) din Constituția RM, dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din CEDO, dreptului la nediscriminare și egalitate prevăzut de art. 14 din CEDO și art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO etc.

14.18. Potrivit redacției în vigoare a alin. (2) art. 123 CPC RM, partea în proces, efectiv nu poate să-și exercite dreptul la contestarea faptelor constatate anterior printr-o hotărâre judecătorească și instanța este obligată să preia asemenea fapte ca fiind constatate printr-o hotărâre anterioară, chiar dacă asemenea fapte pretins constatate nu corespund adevărului sau se pot schimba în timp, fapt ce contravine dreptului la un proces echitabil, dreptului la apărare etc., și duce la încălcarea independenței și imparțialității judecătorului care examinează cauzele ulterioare.

14.19. În lumina raționamentelor reținute de CtEDO în jurisprudența sa, se conchide că, *dreptul la un proces echitabil, la apărare, la nediscriminare etc. trebuie să fie unul practic și efectiv dar nu teoretic și iluzoriu*, și *partea în proces nu poate fi obligată să nu-și exercite drepturile sale procesuale întru apărarea drepturilor și intereselor sale inclusiv prin contestarea faptelor pretins stabilite printr-o hotărâre judecătorească anterioară*.

14.20. Totodată, *judecătorul nu poate fi obligat să preia faptele pretins constatate printr-o hotărâre judecătorească anterioară fără a le verifica dacă acestea corespund sau nu adevărului, sunt actuale asemenea fapte sau nu, și fără a le da o apreciere corespunzătoare potrivit intimei convingeri bazate pe lege*.

14.21. Or, restricțiile instituite prin alin. (2) art. 123 CPC RM suprimă pe de o parte dreptul la un proces echitabil și la apărare, iar pe de o altă parte, subminează independența și imparțialitatea judecătorului reducând rolul acestuia la pronunțarea unei hotărâri bazate doar pe o altă hotărâre anterioară fără a verifica temeiurile de fapt și de drept invocate în baza hotărârii judecătorești anterioare de o parte sau alta în proces.

14.22. În această ipoteză, reiterăm că potrivit art. 20 din Constituție, *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție*.

14.23. Iar în acord cu art. 26 alin. (1) și (2) din Constituție, *dreptul la apărare este garantat și fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale*.

14.24. Supunem atenției că conform art. 54 din Constituție,

Alin. (1) *În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului*.

Alin. (2) *Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului*

internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Alin. (3) *Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.*

Alin. (4) *Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.*

14.25. Potrivit art. 114 din Constituție, justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

14.26. Iar conform art. 116 alin. (1) din Constituție, judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

14.27. Reieșind din textul constituțional și raționamentele expuse, dreptul la un proces echitabil, de acces la justiție, la apărare, la contestarea faptelor etc., nu pot fi suprimate sau diminuate.

14.28. Or, în conformitate cu art. 54 alin. (1) din Constituție, *în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.*

14.29. Drept urmare, o asemenea ingerință nu poate fi justificată decât în cazul în care este necesară într-o societate democratică în virtutea scopului legitim urmărit și este proporțională. Iar faptul că aceasta este doar prevăzută de lege nu este o condiție suficientă pentru a justifica o ingerință din partea statului.

14.30. Astfel, faptul că legiuitorul doar a prevăzut în lege o asemenea restricție, în lipsa unor condiții plauzibile determinate de necesități inerente unei societăți democratice etc., **această ingerință, nu este justificată.**

14.31. În consecință, în atare situație drepturile sus indicate, devin teoretice și iluzorii dar nu practice și efective contrar jurisprudenței CtEDO. **Curtea europeană condamnă statele care nu asigură realizarea practică și efectivă a drepturilor prevăzute de CEDO, inclusiv prin adoptarea legilor în acest sens în virtutea obligației pozitive a statelor membre la convenție.**

14.32. Or, potrivit jurisprudenței CtEDO, drepturile prevăzute de convenție **trebuie să fie practice și efective dar nu teoretice și iluzorii** (a se vedea Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marelui Cameră a CtEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81 etc.).

14.33. Aceste angajamente, statele și le-au asumat prin semnarea CEDO, **în preambulul căreia s-a consfințit obligația statelor de recunoaștere și aplicare universală și efectivă a drepturilor, de apărare și dezvoltare a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de respect al libertății și de preeminență a dreptului.**

14.34. În această ordine de idei, evidențiem că, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 55 din 14.10.1999, art. 4 alin. (2) din Constituție și Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 3 din 09.06.2014, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și, respectiv, urmează a fi aplicate direct ca orice altă lege a RM cu deosebirea că prevederile Convenției și jurisprudența CtEDO au prioritate față de restul legilor interne care îi contravin.

14.35. Într-o altă ordine de idei, este de remarcat și faptul că, **calitatea legii este apreciată atât prin prisma exigențelor de accesibilitate, previzibilitate și claritate, criteriile care permit efectiv realizarea preeminenței dreptului** (a se vedea în acest sens și explicațiile Curții Constituționale expuse în Hotărârea nr. 26 din 23.11.2010 *asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin. (6) art. 63 din Codul de procedură penală, §-10*), **cât și prin prisma scopului consfintit în preambulul CEDO**, potrivit căruia: Guvernele semnatare, membre ale Consiliului Europei, considerând Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948, considerând că scopul acestei declarații este **recunoașterea și aplicarea universală și efectivă a drepturilor pe care ea le enunță**, considerând că scopul Consiliului Europei este realizarea unei uniuni mai strânse între membrii săi și că unul dintre mijloacele pentru a atinge acest scop este **apărarea și dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**, reafirmând atașamentul lor profund față de aceste **libertăți fundamentale care constituie temelia însăși a justiției și a păcii în lume și a căror menținere se bazează în mod esențial, pe de o parte, pe un regim politic cu adevărat democratic, iar pe de altă parte, pe o concepție comună și un respect comun drepturilor omului din care acestea decurg**, hotărâte, în calitatea lor de guverne ale statelor europene **animate de același spirit și având un patrimoniu comun de idealuri și de tradiții politice, de respect al libertății și de preeminență a dreptului**, să ia primele măsuri pentru garantarea colectivă a anumitor drepturi enunțate în Declarația Universală, au convenit asupra semnării și respectării CEDO.

14.36. De aici rezultă că, **statul Republica Moldova asumându-și angajamentele enunțate, urmează să adopte legi calitative care să asigure efectiv realizarea drepturilor și libertăților fundamentale, și să nu admită careva ingerințe în acestea**, iar atunci **când legiuitorul încalcă asemenea principii, Curtea Constituțională în virtutea atribuțiilor conferite de Constituție și de alte legi, la sesizare pe cale de excepție, urmează să declare neconstituțională prevederea contestată și să ofere soluții constituționale cu caracter universal problemei de drept cu care a fost sesizată, întru asigurarea respectării catalogului drepturilor și libertăților fundamentale**.

14.37. Pe cale de consecință, având în vedere incertitudinea de constituționalitate a prevederilor contestate (norme care își găsesc interpretare și aplicare diferită în practica judiciară), și dat fiind faptul că instanța de judecată urmează să soluționeze pricina dedusă judecății inclusiv prin prisma acestor norme, întru asigurarea unei soluții constituționale la aplicarea prevederilor contestate în speța dedusă judecății, considerăm imperios necesară verificarea constituționalității acestora și oferirea de către Înalta Curte a soluțiilor constituționale asupra acestor probleme de drept.

14.38. Astfel, Curtea Constituțională urmează să verifice constituționalitatea prevederilor alin. (2) art. 123 CPC RM și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică*.

14.39. Potrivit art. 140 din Constituție, **legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale. Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate**. Iar astfel, Hotărârile Curții Constituționale sunt obligatorii.

14.40. În conformitate cu prevederile paragrafului 54 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 *pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova*, „***Excepția de neconstituționalitate este mijlocul de apărare, prin care partea chemată în fața unei instanțe de judecată invocă neconstituționalitatea unei norme legale. Excepția de neconstituționalitate, cu particularitățile sale, reprezintă un mijloc de acces indirect al persoanelor la instanța de contencios constituțional prin intermediul instanței de judecată***”.

14.41. Conform paragrafului 62 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, „Curtea reține că, pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului, nu este suficient a consacra drepturile materiale și a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile, condiții întregite cu legi organice cu privire la organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești. Este necesar, de asemenea, a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi. Prin respectivele garanții procedurale, dreptul la un proces echitabil urmează a fi asigurat, în consecință, efectiv și eficace”.

14.42. La paragraful 63 din aceeași Hotărâre, „Curtea subliniază că **dreptul la un proces echitabil presupune eo ipso prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înlăptuire a justiției cu normele constituționale și legislația internațională**”.

14.43. În acest context, la paragraful 64 „Curtea reține că **soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale**”.

14.44. Astfel, potrivit paragrafului 79 din aceeași Hotărâre, Curtea menționează că, **controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate**.

14.45. Curtea la paragraful 80, reține că **dreptul de acces al cetățeanului prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitatea Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale**.

14.46. Este de remarcat că, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM, **Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului**, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

14.47. În această ordine de idei, se reține faptul că, normele vizate, și anume alin. (2) art. 123 CPC RM și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 *cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică*, **constituie obiectul controlului constituționalității** prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM și paragraful 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, iar **excepția de neconstituționalitate este ridicată de avocatul Buliga Dumitru (reprezentantul pârâtului IMC Market SRL) care este parte în proces**.

14.48. Totodată, se atestă cu certitudine că, la moment **nu există nici o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate, prevăzute de art. 123 alin. (2) CPC RM și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică**.

14.49. La fel, se constată că, în conformitate cu paragraful 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, **sesizarea respectivă întruneste condiția că normele respective pot fi supuse controlului constituționalității, or aceste chestiuni au tangență directă cu soluționarea pricinii civile, deoarece instanța de judecată urmează să soluționeze litigiul dedus judecătii inclusiv prin prisma reglementărilor respective**.

14.50. În conchidere reiterăm că, potrivit art. 7 din Constituție, ***Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.***

14.51. În fine, se reține că: ***normele prevăzute la alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵, nu corespund criteriilor de calitate a legii,*** nici exigențelor CEDO și nici jurisprudenței CtEDO, și ***contravin prevederilor art. art. 4 alin. (2), 20, 22, 23 alin. (2), 26 alin. (1) și (2), 46 alin. (1), 54 alin. (1), 76, 102 alin. (4), 116 alin. (1), 127 alin. (1) și 119 din Constituția RM, art. art. 6, 13, 14, 17 din CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, esenței și spiritului drepturilor desprinse din preambulul CEDO, precum și, jurisprudenței CtEDO (Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marei Camere a CtEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81, etc.).***

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. Admiterea prezentei sesizări.

15.1. Declararea sesizării admisibilă.

15.2. Exercițarea controlului constituționalității: **alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵**, în vederea corespunderii cu prevederile art. art. 4 alin. (2), 20, 22, 23 alin. (2), 26 alin. (1) și (2), 46 alin. (1), 54 alin. (1), 76, 102 alin. (4), 116 alin. (1), 127 alin. (1) și 119 din Constituția RM, art. art. 6, 13, 14, 17 din CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, esenței și spiritului drepturilor desprinse din preambulul CEDO, precum și, jurisprudenței CtEDO.

15.3. Admiterea excepției de neconstituționalitate ridicată asupra: **alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵**.

15.4. Declararea neconstituțională a prevederilor: **alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵**.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Obiectul sesizării privind excepția de neconstituționalitate fiind prevederile alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵, adoptat ulterior Constituției RM, se include în categoria actelor prevăzute în art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, și astfel, în conformitate cu art. 135 din Constituție, art. 4 din Codul Jurisdicției Constituționale, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, soluționarea sesizării respective intră în competența exclusivă a Curții Constituționale.

16.1. Prin urmare, nu există nici o hotărâre, decizie sau aviz al Curții Constituționale care ar avea ca obiect prevederile contestate (*alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵*).

16.2. Normele contestate (*alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵*) nu au fost nici modificate și nici abrogate.

16.3. Sesizarea este fondată, fiind ridicate probleme de drept ce țin de competența Curții Constituționale care vizează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei.

16.4. La ridicarea excepției de neconstituționalitate au fost respectate cu strictețe condițiile menționate la pct. 19² al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională aprobat prin Decizia Curții Constituționale nr. AG – 3 din 03.06.2014, și anume:

- 1) **Obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;**
- 2) **Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia;**
- 3) **Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;**
- 4) **Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.**

16.5. Sesizarea este motivată și cuprinde obiectul pe care sunt întemeiate cerințele.

16.6. În sesizare s-a demonstrat legătura de cauzalitate între prevederile contestate (*alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵*) și normele constituționale invocate (4 alin. (2), 20, 22, 23 alin. (2), 26 alin. (1) și (2), 46 alin. (1), 54 alin. (1), 76, 102 alin. (4), 116 alin. (1), 127 alin. (1) și 119 din Constituția RM, art. 6, 13, 14, 17 din CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 12 la CEDO, art. 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, esenței și spiritului drepturilor desprinse din preambulul CEDO, precum și jurisprudenței CtEDO (*Cauza Sergey Zolotukhin versus Federația Rusă, Hotărârea Marei Camere a CtEDO din 10.02.2009, paragraful 80-81, etc.*)).

16.7. Sesizarea întrunește întocmai condițiile de formă recomandate de Curtea Constituțională, fiind întocmită pe formularul propus de Curte și completat potrivit exigențelor stabilite de Curte.

16.8. În fine, se reține că, normele vizate, și anume ***alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵, constituie obiectul controlului constituționalității*** prin prisma art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția RM și paragraful 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 *pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, iar **exceptia de neconstituționalitate este ridicată de avocatul pârâtului care este parte în proces.***

16.9. Totodată, se atestă cu certitudine că, la moment **nu există nici o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate, prevăzute de alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵.**

16.10. La fel, se reține că, în conformitate cu paragraful 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, **sesizarea respectivă întrunește condiția ca normele prevăzute la alin. (2) art. 123 din Codul de procedură civilă al RM și pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 707 din 20.09.2011 cu privire la unele măsuri de eficientizare a funcționării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică în partea completării Anexei nr. 7 a Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 191 din 19.02.2002, cu pct. 8¹ - 8⁵ pot fi supuse controlului constituționalității, or aceste chestiuni au tangență directă cu soluționarea cauzei civile, deoarece instanța urmează să soluționeze problema dedusă judecătii anume prin prisma reglementărilor contestate.**

16.11. În concluzie, considerăm că sesizarea respectivă întrunește condițiile prevăzute de Constituția RM, Codul Jurisdicției Constituționale, Legea cu privire la Curtea Constituțională, Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională aprobat prin Decizia Curții Constituționale nr. AG – 3 din 03.06.2014, și respectiv, Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 *pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.*

VII – LISTA DOCUMENTELOR

17. Dosarul civil nr. 2c-510/16 (12-2c-5543-06072016).

18. Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul **MUN. CHIȘINĂU**

Data **07 decembrie 2017**

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

VIII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

